

Svetujemo, da knjige, ki so v seznamih razdeljene na običajne stopnje, uporabljate **glede na bralne in jezikovne zmožnosti** bralcev:

- B – primerno za otroke med 3. in 6. letom, **tudi še v zgodnjem bralnem obdobju**
- 1. stopnja – primerno za učence 1., 2. in 3. razredov OŠ, **tudi še na 2. stopnji**
- 2. stopnja – primerno za učence 4., 5. in 6. razredov OŠ, **tudi še na 3. stopnji**
- 3. stopnja – primerno za učence 7., 8. in 9. razredov OŠ, **tudi za srednješolce**

Mentorji sezname vsekakor **dopolnjujte** tudi z drugimi knjigami iz preteklih let in predvsem z novostmi. Po svoji strokovni presoji jih **prilagodite zmožnostim** mladih bralcev, izbirajte in dodajajte pa jih tudi **po njihovih zanimanjih in željah**.

Seznami knjig so pripravljene s pomočjo *Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig*, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana (<http://www.mkli.si/prirocnik/item/451>), in z dovoljenjem PCMKK pri MKL.

Spolna vzgoja

Duša, Irena; Lunaček, Izar T.: **Seksikon**.

Ilustr. Izar T. Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2008, 2011. (Žepnice), 305 str.

| 6 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, leksikon, nova izdaja, o avtorjih, ponatis | spolna vzgoja

Nasveti o spolnosti so po koščkih izhajali v obliki podlistka že v Pilu Plus, toda avtorica Irena Duša Draž in stripar Izar Lunaček sta prepričljiva do te mere, da njuno skupno delo tudi kot priročnik že doživlja ponatis. Priročnik na preprost in nazoren, pa tudi na iskren in zabaven način razlaga "vse o seksu", s fiziološkega, psihološkega in celo s sociološkega in medicinskega vidika, predvsem na način, kot zanima mlade. "Ona" piše, kako na ta svet gledajo in ga dojemajo dekleta, "on" pa, kako to počnejo fantje. Priročnik se dotakne vsega, od začetne privlačnosti in razlik med spoloma, primarnih in sekundarnih spolnih znakov ... do (ne)zaželene nosečnosti in drugih posledic spolne prakse, pa tudi spolnih zlorab in drugih odklonov. Teme so ponazorjene tudi z duhovitimi ilustracijami in stripi. Besedilo je tudi sicer oblikovano na mladim všečen način. Spolnost je prikazana kot življenjsko nujna in predvsem daleč od vsakršnih tabujev, prav zato priročnik ni dobrodošel le mladim, ampak tudi staršem in drugim vzgojiteljem. (TJ)

Meyer, Irene; Struck, Dagmar; Wille, Betti: 2 naslova: **Kdo tukaj trka?:** o noseči družini, babici in dojenčku, **Riba s čokolado:** poljudna zgodbica o nosečnosti, porodu, družini, prijateljstvu in seveda Lei.

Prev. Jasna Gumze. Ilustr. Jacky Gleich. Maribor: Babiška založba, 2013, 25 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], poučno leposlovje

| dom, nosečnost, rojstvo, spolna vzgoja, spolnost

Knjigi Riba s čokolado in Kdo tukaj trka? sta prvi poučni deli pri nas, ki na poljuden in prikupen način ter z bogatimi, slikovitimi in duhovitimi stvarnimi ilustracijami pripovedujeta o nosečnosti, porodu in poporodnem obdobju. Prva je namenjena šolskim otrokom, druga, ki je nastala kot poenostavljena različica prve, je prilagojena predšolskim. Temu primerno je vsebina prve predstavljena podrobneje, v drugi, v kateri je tudi jezik preprostejši, pa so določene zapletenejše teme, kot npr. spolno dozorevanje, menstruacija, ovulacija in spočetje, izpuščene. Glavna oseba v Ribi s čokolado (mimogrede, naslov nakazuje nenavadne kombinacije hrane, ki si jih pogosto zaželi nosečnice) je sedemletna Lea, ki pričakuje prihod novega družinskega člana, nad celotno situacijo pa bdi babica Paula, ki družino obiskuje na domu in spremlja nosečnost njene mame. Prav opisovanje takega načina vodenja nosečnosti pa je, čeprav je s strokovnega vidika predstavljeno korektno in hkrati

otrokom razumljivo, mogoče razumeti kot pomanjkljivost te knjige, saj kot vsakdanjo prikazuje prakso, kakršne v slovenskem prostoru dejansko (še) ne poznamo. Podobno velja tudi za opis poroda, saj v knjigi ta poteka doma kar pred očmi glavne junakinje. Res je sicer, da avtorice (tudi same babice) poleg poroda na domu pod nadzorom babice omenijo tudi možnost rojevanja v porodnišnici, vendar je slednje prikazano manj pozitivno, kar je – posledično – z medicinskega vidika lahko problematično. Če prezremo, da obe knjigi navidezni objektivnosti navkljub vsaj do določene mere promovirata rojevanje na domu, pa sta zagotovo primerni za spoznavanje manjših in večjih otrok z enim najzanimivejših in najskrivnostnejših dogajanj: z nastajanjem in porajanjem novega življenja. (ZSV)

Muck, Desa: **Blazno resno o seksu.**

Ilustr. Matej De Cecco. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, 2012, 2015. (Blazno resno o ...), 267 str. | 6 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, o avtorjih, ponatis | mladostniki, puberteta, spolnost

Posamezni naslovi uspešne zbirke Blazno resno o ... izpred več kot deset let (tedaj jo je ilustriral Igor Ribič) doživljajo ponovne izdaje. Avtorica Desa Muck je besedilo mestoma dopolnila in posodobila, ilustrator Matej de Cecco pa je prispeval črno-bele ilustracije (barvne so le na platnicah), ki so sodobnejše, mestoma stripovske, predvsem pa bolj v skladu s posodobitvami v tekstu, ki ga slike odlično dopolnjujejo in poglobljajo. Zbirka obravnava »večne« probleme odraščajoče mladine: primerno vedenje, spolnost, šola itn. Pisateljica je razumevajoča, na strani otrok, pa vendar jim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S pozitivno naravnanim in humorim pristopom spretno krmari med vzgojnostjo in uporništvom, kar je še posebej privlačno in dobrodošlo. Vsaka knjiga je priročnik z nešteti nasveti o določenem problemu, obenem pa se bere tudi kot privlačna zgodba, ki pa – prav zaradi vzgojnosti – nima večjega literarnega presežka. Na koncu večine knjig je nekaj koristnih naslovov, kamor se mladi v stiski (npr. pri spolnosti) lahko obrnejo, na hrbtni strani knjig pa so simpatična vabila k branju. (TJ)

Pautsch, Oliver: **Skrivni leksikon za fante:** akcijsko, berljivo, kočljivo, žgečkljivo ... od A do Ž (in v glavnem tudi čisto koristno).

Prev. Irena Madric. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 180 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik | fantje, higiena, puberteta, spolnost

Leksikon je zasnoval in napisal pisatelj Oliver Pautsch (z ženo sta skupaj napisala tudi različico za dekleta Skrivni leksikon za dekleta). Leksikon je zastavljen tako, da obsega in odgovori na večino vprašanj, ki zanimajo in mučijo sodobnega najstnika. Tako leksikon obravnava teme kot so spolnost, droge, odvisnost od računalnika ... ter vrsto drugih aktualnih gesel, ki se tičejo pubertetniškega mladeniča. Leksikon je urejen po abecedi in poleg gesel vsebuje tudi razne komentarje in duhovite ilustracije. Pod gesli najdemo tudi priporočila za knjige in filme ter naslove uporabnih spletnih strani, ki so povezani z obravnavano temo. Pri nekaterih geslih lahko opazimo spletno ikono, ki ponazarja dodatno vsebino, ki jo lahko najdemo na spletni strani: www.mladinska.com/skrivnileksikon. Če pa imate v lasti pametni telefon z aplikacijo za QR-kode, lahko do gesel dostopate tudi z njim (kode lahko opazimo na začetku posameznih črk v leksikonu) ter se na ta način prek spletnih strani, video strani in podobnega še bolj podrobno poglobite v posamezno temo. (PP)

Pautsch, Sandra; Pautsch, Oliver: **Skrivni leksikon za punce:** akcijsko, berljivo, kočljivo, žgečkljivo ... od A do Ž (in v glavnem tudi čisto koristno).

Prev. Irena Madric. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 239 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik | dekleta, higiena, puberteta, spolnost

Leksikon sta zasnoval in napisala zakonca Sandra in Oliver Pautsch; z njim sta želela odgovoriti na številna vprašanja o puberteti, spolnosti, odraščanju, družbi in o številnih ostalih zadregah (npr. anoreksija, celulit, kontracepcija, ...), ki dekleta zanimajo v tem občutljivem obdobju odraščanja. Leksikon je urejen po abecedi in poleg gesel vsebuje tudi razne komentarje in osebne zgodbe deklet,

psihološke teste, duhovite nasvete in zabavne tabele. Pod gesli najdemo tudi priporočila za knjige in filme ter naslove uporabnih spletnih strani, ki so povezani z obravnavano temo. Pri nekaterih geslih lahko opazimo spletno ikono, ki ponazarja dodatno vsebino, ki jo lahko najdemo na spletni strani: www.mladinska.com/skrivnileksikon. Če pa imate v lasti pametni telefon z aplikacijo za QR-kode, lahko do gesel dostopate tudi z njim (kode lahko opazimo na začetku posameznih črk v leksikonu). Atraktivno in učinkovito delo, namenjeno interaktivnim in informacijsko podkovani mladini, ki ji uporaba moderne tehnologije ni neznanka. Na voljo je tudi različica za fante Skrivni leksikon za fante. (PP)

Pripravila: mag. Tilka Jamnik